

Deset let 13. komnaty. Ve speciálních dílech se vrátí k nejzajímavějším osudům.

27. 1. 2016

Dokumentární cyklus České televize 13. komnata slaví desetileté výročí na obrazovce. U příležitosti tohoto jubilea vznikly nové díly, mapující další osudy osobností, které už svou 13. komnatou odhalily. Od 29. ledna se tak mohou diváci seznámit s novými životními příběhy Terezy Pergnerové, Veroniky Žilkové, Michala Viewegha a dalších.

První díl 13. komnaty se na obrazovkách České televize poprvé objevil 3. ledna 2006. Byl věnovaný Tereze Pergnerové a způsobil tehdy velký ohlas – nenechalo si jej ujít celých 1,61 milionu diváků. Celkem se na obrazovkách objevilo 385 premiérových dílů odkrývajících třináctou komnatu 385 osobností. Vůbec nejsledovanějším dílem byla 13. komnata Jiřího Krampola, kterou v říjnu roku 2008 sledovalo 1,63 milionu diváků. Pořad má standardně vysoké hodnocení spokojenosti a v jeho publiku převládají středoškolsky a vysokoškolsky vzdělaní diváci.

„S nápadem a názvem 13. komnata přišla Iveta Toušlová. Já jsem byla ta, která pochopila, že je to dobrá idea,“ vzpomíná dramaturgyně a kreativní producentka **Alena Müllerová** a dodává: *„Pak jsme přizvaly režiséra Juraje Šajmoviče a další kreativní lidi a dotvořili s nimi televizní formát. Iveta původně uvažovala o talk show, což se pak na můj návrh změnilo a zvolili jsme formu dokumentu, ale hlavní myšlenku měla v hlavě ona včetně základního výtvarného návrhu znělky s klíčovými dírkami.“*

V letošním, jubilejním, roce se 13. komnata vrátí ve speciálních dílech k těm osobnostem, jejichž osudy v minulosti rezonovaly českou společností. *„Jde vlastně o takové čtrnácté komnaty již portrétovaných ‚třináctkářů‘. Tedy lidí, kteří se v cyklu už objevili, ale prošli či právě procházejí dalšími zlomovými momenty svého života a opět cítí potřebu o nich vyprávět. Ne proto, aby se zviditelnili, všichni už dostatečně známí jsou, ale proto, že pochopili sílu sdílené bolesti a také proto, že chtějí druhým na vlastním příkladu ukázat cestu z potíží. Uvěřili v léčivou sílu příběhů,“* říká autorka a vedoucí projektu **Iveta Toušlová**. V nových dílech tak svou třináctou komnatu znovu „odemknou“ Tereza Pergnerová, Veronika Žilková, Michal Viewegh, Naďa Urbánková, Kamila Magálová, Vendula Svobodová, Chantal Poullain, Wabi Daněk, Věra Martinová nebo Radek Jaroš.

Za deset let se na režii 13. komnaty vystřídalo velké množství režisérů a režisérek. Byli mezi nimi například Olga Sommerová, Juraj Šajmovič, Alena Činčerová, Zuzana Zemanová, Kamila Vondrová, Zdeněk Gawlik, Pavel Křemen, Oskar Reif, Petr Slavík, Alena Derzsiová, Simona Oktábcová, Vlastimil Šimůnek, Jiří Střecha, Hana Pinkavová, Veronika Stehlíková, Dagmar Smržová, Yvonne Vavrová, Adéla Sirotková, Jan Mudra, Jan Sládek, Monika Le Fay, David Bonaventura a další.

U příležitosti výročí vyjde v rámci Edice ČT také kniha s názvem Z 13. do 14. komnaty s podtitulem „Další rány osudu“, která by se trhu měla objevit v květnu tohoto roku. Ke knize bude uspořádána autogramiáda na veletrhu Svět knihy (13. - 15. května). Kniha připomene osudy některých známých osobností, které se již objevily v cyklu 13. komnata a kterým život bohužel nadělal další traumata.

Alena Müllerová a Iveta Toušlová: žaloba o čtyři miliardy, šikana v Čimelicích a to, proč Robert Sedláček práskl dveřmi.

Napadlo Vás, tehdy před deseti lety, že by se 13. komnata mohla stát stálící televizní obrazovky?

AM: Neplánovaly jsme to. Původně jsme uvažovaly o třináctidílné sérii. Předpokládaly jsme, že tím téma vyčerpáme.

IT: Víte, vzhledem k tomu, že si můj námět na 13. komnatu různí dramaturgové na Kavčích horách léta přehazovali jako horký brambor, tak jsem byla vůbec ráda, že jsem ho nakonec prosadila. Už jsem v to ani nedoufala. Mým původním záměrem bylo ukázat prostřednictvím známých osobností různé životní zkoušky, třeba vážnou nemoc, nehodu, ztrátu blízkého člověka, deprese nebo lidská selhání, jako pád do tenat alkoholismu či drog, zapletení se s extremistickými skupinami atd. To vše pak nechat glosovat odborníky a dát danému tématu všeobecně platný rámeček. Měl to být ucelený třináctidílný cyklus. Jeho úspěch byl ovšem tak velký, že si de facto diváci vyžádali další a další pokračování. Což nás samozřejmě těší.

Co za její popularitou podle Vás stojí?

AM: Uvědomění si, že do životních krizí se dostávají i druzí lidé, dokonce i ty nejznámější osobnosti. 13. komnata nabízí určité návody, jak tyto krize vnímat, jak je řešit a snad se z nich i poučit.

IT: Protože léčba příběhem je stará snad jako lidstvo samo. Ještě dávno před tím, než se člověk naučil psát, předávali stařešinové rodům všechny nabyté zkušenosti a poznatky svým blízkým formou vyprávění u planoucích ohňů. Byla v nich moudrost věků, jich samotných i jejich předků. A také síla, dodávající odvahu a naději i v dobách temna či nečasu. Ony zkazky plné odvážných žen a mužů ženoucích se vpřed navzdory nepřízni osudu v sobě zkrátka ukrývaly jakýsi tajemný životabudič, který – podaný v pravou – chvíli dokázal skoro zázraky. Ve zlomených se znovu probudila touha se narovnat, poražení dostali chuť vrhnout se do dalšího boje. A právě o to nám ve 13.

Dopis z opavské psychiatrické léčebny

„Nezaměnitelné, osobní, autentické sdělení prožitků známých osobností velice pomáhá našim klientům zvládat těžké úkoly, vedoucí k pochopení a smíření se s nemocí a jejím dopadem na život. Psychotické onemocnění dokáže velmi změnit hodnotový systém, sebevědomí a také pohled na budoucnost a její plánování. Klienti se často během produkce sami poznávají a ztotožňují s osudem hlavních protagonistů. Prožívají s nimi jejich snahy, zklamání, vítězství a prohry. Podstatné je i uvědomění, že nemoc či traumatické situace potkávají všechny bez rozdílu. Mnohé díly 13. komnaty jsou nabitě motivací k aktivnímu postoji k životu. Ve skupinové psychoterapii pak rozebíráme a zpracováváme emoční rovinu sdělení a přirozenou cestou se nám tak daří otevřít některá témata, která by jinak zůstala skryta a je důležité si je zpracovat. Za pořad 13. komnata jsme velice vděční, oceňujeme jeho vysokou profesionalitu, která nechce z lidské bolesti něco vytěžit či netouží zviditelnit to černé z nás, ale pouze pojmenovává a ukazuje přirozené lidské prožívání, hodnoty a myšlenky, které jsou v této době spíše potlačované, nechtěné.

Touto cestou děkujeme tvůrcům pořadu 13. komnaty za zpracování těchto obtížných témat, která pomáhají v léčebném procesu našich pacientů.“

komnatě šlo. Nabídnout prostřednictvím vyprávění známých osobností, jimž cestu zkřížila nějaká nepříznivá událost, lék všem těm, jimž se přihodilo cosi podobného, a kteří zatím nevědí, jakým směrem by měli či mohli kráčet dál... A snad se nám to i povedlo. Třináctá komnata skutečně léčí. Kromě diváků i pacienty z psychiatrické léčebny v Opavě, kteří některé díly z našeho cyklu využívají při skupinové terapii. Jejich slova jsou pro nás důkazem a uznáním našeho záměru a práce.

Kdy, kde a jak se vůbec zrodila myšlenka dokumentárního cyklu, který se bude věnovat známým osobnostem, a jak složité jej tehdy bylo prosadit do vysílání?

AM: S nápadem a názvem 13. komnata přišla Iveta Toušlová. Já jsem byla ta, která pochopila, že je to dobrá idea. Pak jsme přizvaly režiséra Juraje Šajmoviče a další kreativní lidi a dotvořili s nimi televizní formát. Iveta původně uvažovala o talk show, což se pak na můj návrh změnilo a zvolili jsme formu dokumentu, ale hlavní myšlenku měla v hlavě ona včetně základního výtvarného návrhu znělky s klíčovými dírkami.

IT: Talk show s reálnými dotáčkami jsem nakonec sama zavrhla z časových důvodů. V té době jsem totiž moderovala Události a vyráběla Toulavou kameru a prostě bych nebyla schopna vše v náležitě kvalitě zvládat. Ale kdo ví, třeba se 13. komnata jednou do podoby nějaké talk show přetaví, pod stejnou značkou. Ostatně už kdysi mě oslovilo pár rádií, zda bych do toho u nich nešla. Uvidíme.

Pamatujete si ještě, koho jste tehdy oslovily jako vůbec prvního? A jaká byla reakce?

AM: Mezi prvními byla určitě Tereza Pergnerová, protože její díl se vysílal jako první. Navrhla ji tehdy novinářka Jana Ciglerová. Mezi prvními byli dále například Daniel Landa, Richard Müller, Jan Nedvěd, Eva Holubová, Martin Kocián, Mirka Čejková, Eva Pilarová, Kamila Moučková, Boris Hybner, Jaroslav Hutka, Vendula Svobodová a Michal Horáček.

IT: Ti lidé byli rádi, že jim konečně dá někdo šanci, aby sami o svém problému pohovořili. Většina z nich se totiž stala terčem bulváru, který o jejich selhání či ranách osudu velmi rád psal, ovšem také často bez nich. Zkresleně, skandálně, neuctivě. My jim nabídli prostor k vlastní, autentické, nekaširované, citlivé zpovědi a to kvitovali s povděkem.

Jak to vůbec funguje – zasazujete se o přemluvení známých osobností k účasti i Vy dvě, nebo je to čistě na režisérech? A koho jste musely v historii 13. komnaty nejdéle přemlouvat?

AM: Je to různé. Zprvu jsme navrhovaly jména i samy už proto, že bylo všeobecně známé, kdo má nějakou výraznou 13. komnatu. Pokud jsme někoho dobře osobně znaly, tak jsme ho oslovily, pokud ho znal lépe někdo z režisérů nebo novinářů a byl to jeho nápad, tak osobnost oslovili oni.

IT: Někdy to funguje i tak, že třeba určitý tým té které osobnosti neseď. Tak za ní pošleme jiné tvůrce a oni si takzvaně sednou. Zarezonuje to mezi nimi. Nebo zvolíme jiné téma. Kupříkladu jsme se léta snažily přemluvit herečku Aťku Janouškovou. Ona ale o svém malém vzrůstu mluvit nechtěla. Měla to v sobě zkrátka zpracované. Ale objevily jsme jinou a mnohem silnější linku. Málodko totiž věděl, že Aťky rodiče odvěkli nacisti za války do koncentračního tábora. Ona vyrůstala u příbuzných

a nemohla ani dokončit gymnázium. Její otec nakonec v Dachau zahynul. Aččino strhující vyprávění nám všem doslova vzalo dech.

13. komnata za ty roky představila skoro čtyři stovky osobností. Na které vzpomínáte nejvíce, které pro Vás byly výjimečné a se kterými bylo naopak natáčení komplikované?

AM: Každý z oslovených je velmi zajímavý, jinak bychom o něm netočili, a vážíme si toho, že je ochoten podělit se s námi o svůj příběh. Osobně mám vždy radost, když se nám podaří do 13. komnaty získat někoho, kdo se díky tomuto formátu objeví v prime time na ČT1, ačkoliv jinak by asi dokument o něm byl vyslán v jiném vysílacím okně, kde by získal o něco užší okruh diváků. Mám na mysli osobnosti, jako jsou Jiřina Šiklová, Ivan Martin Jirous, Arnošt Lustig, Tereza Boučková či Lída Rakušanová.

IT: To nelze takhle říct. Každá z portrétovaných osobností je jedinečná a tudíž vyžaduje individuální a citlivý přístup. Uvědomte si, že jde o intimní dokument na choulostivé téma. Ze všeho nejhorší tedy - podle mě - bylo vůbec je přesvědčit, aby s námi do toho šli a nebáli se mluvit. Pochopili, že je nechceme skandalizovat, ale naopak představit je jako bojovníky a svým způsobem i hrdiny. Vždyť řada z nich vyhrála tu nejtěžší bitvu. Bitvu sama nad sebou. Třeba taková Jana Šulcová. Jedné z našich nejkrásnějších hereček se po krachu jejího manželství doslova rozpadl život. Útěchu hledala v alkoholu, což si následně vyžádalo tvrdou daň. Dvě zákeřné nemoci ji pak navíc připravily o práci, takže se před kameru vrátila až po letech. Dnes opět hraje divadlo i točí. Nebo Eva Holubová. Nebála se mluvit o svých depresích, jimiž trpí od svých patnácti let, a které se zpočátku snažila zahánět pitím. Nejdřív to pomáhalo, pak alkohol přestal být antidepressivem a stal se jejím dalším nepřítelem. Jenže Eva nad tím vším zvítězila a navíc začala pomáhat druhým. Na takzvané AT lince ženám, které mají stejné potíže. Dál herec Stanislav Fišer – nezapomenutelný Vinnetou, kterého nadaboval. Přišel o to nejcennější, co herce dělá hercem. Svůj hlas. Prodělal rakovinu hlasivek a hovoří jen pomocí přístroje. Přesto to nevzdal. Byť už nikdy nebude hrát. Našel si ale jiné uplatnění. Začal malovat a dnes své obrazy už i vystavuje.

Ne vždy se to obejde bez emocí. Stalo se, že se někdo úplně zasekl, přestal spolupracovat, či zvažoval právní kroky i přes to, že na počátku s natáčením souhlasil?

AM: Občas někdo odřekne těsně před natáčením, ale většinou je to z nějakých objektivních důvodů a nakonec pořad natočíme. Uprostřed natáčení nám naštěstí ještě nikdo neodřekl.

IT: Ale třeba v několika případech se stalo, že lidé, o nichž se ve 13. komnatě z nějakého důvodu mluvilo, většinou v nepříliš lichotivém světle, se pak po odvysílání ozvali. Pekelné chvíle jsme zažívaly také v případě dílu o režiséru Václavu Marhoulovi. Ten se svěřil, že byl obětí šikany svých spolužáků ve škole v Čimelicích. Jeho syn v té době taky čelil kyberšikaně, a on chtěl upozornit, jak závažné téma to je. Dávaly jsme si velký pozor, abychom neuveřejnily žádná jména a soustředily se jen na jeho prožívání. To, co následovalo, jsme ale nečekaly ani v nejhorším snu. Strhla se vlna protestů části absolventů školy, kteří tvůrcům spílali, že si to Marhoul vymyslel. Podepisovali dokonce petice. Zároveň ale za námi chodili lidé, kteří mluvili o tom, že se šikana na škole odehrávala přesně tak, jak ji Václav popisoval.

Kdybyste měly zmínit osobnost, která se v 13. komnatě ještě neobjevila, ale velmi o ni stojíte, kdo by Vás jako první napadl?

AM a IT: Marta Vančurová a Libuše Šafránková. Obě máme velmi rády a nesmírně si jich vážíme.

Kdyby někdo s nabídkou otevřít svou třináctou komnatu oslovil přímo Vás, šly byste do toho?

AM: Spíše ne. Ráda píšu a jednou za čas se mi i při mé náročné práci podaří napsat knihu. Na konci března mi vyjde román. Tam si své 13. komnaty zpracuji po svém.

IT: V mém případě by to ale nebyl jeden díl nýbrž celý seriál. A trošku strašidelný zámek ☺.

Většina ustálených televizních formátů má svou „bibli“, návod pro režiséry, jak dostat pravidlům daného pořadu. Vznikla taková „bible“ i pro 13. komnatu? Jak ukočírovat mnohdy osobité režiséry, aby nešli jiným směrem, než chcete? Dostaly jste se někdy do takových rozporů? A jak z toho ven?

AM: Ano, od samého začátku máme vypracovaný manuál, v němž jasně stojí, co vše musí každý díl obsahovat. Spíš než bible je to taková kuchařka, ve které se například říká, že hned na začátku je nutno sdělit, v čem komnata spočívá. Taky je tam zdůrazněno, že nejde o portrét, ale o příběh životní krize, který má také obsahovat určitý návod, jak na tu krizi daná osobnost nahlíží a jak ji řeší. Vždy se snažíme i o něco jako poučení a pozitivní pohled na závěr. Naši kuchařku už dnes ale s Ivetou nepotřebujeme, po těch deseti letech „vaříme“ z paměti.

IT: Zpočátku jsme s režiséry občas sváděly i lité boje. Mysleli si, že půjde o autorské dokumenty. Jenže to u televizního formátu nelze. I když se jim to nelíbí, musejí zachovat jednotnou tvář pořadu. Některým se třeba moc nepozdával prvek průvodce, tedy „odemykače“, jak my mu mezi sebou říkáme. Jenže právě on je nesmírně důležitý. Je prostředníkem diváka ke zpovídané osobnosti, on nás celým příběhem provází, posouvá děj a určité složité momenty za pomoci svých komentářů vysvětluje či zjednodušuje. Pamatuji si, jak se do mě kdysi pustila Olga Sommerová, s níž se ovšem už léta přátelím a chodíme spolu na pivo. Měla tehdy točit 13. komnatu Kamily Moučkové a s „odemykačem“ na place se prostě sžít nedokázala. Je zvyklá dělat sama. Takže došlo k velmi ostré výměně názorů. Nakonec s velkým sebezapřením ustoupila a po letech za mnou sama přišla se slovy: „Hele, ty potvoro, ty moc dobře víš, jak strašně mě ten tvůj odemykač iritoval, ale měla jsi pravdu. On tam prostě funguje.“

Dostaly jste se někdy do situace, kdy jste nějaké téma (13. komnatu) odmítly pustit do vysílání nebo musely hodně stříhat?

AM: Hodně stříhat občas musíme, když se ukáže, že vznikla 13. komnata trochu o něčem jiném než jsme se původně domluvili. Většinou se to pak musí dopovědět v komentáři. Ale neděje se to často.

IT: Asi největší problém tohoto typu jsme měli hned zkraje. Jedna z tehdejších dramaturgyň nám totálně dezorientovala režiséra Roberta Sedláčka, který točil příběh Borise Hybnera. Měl být o jeho boji s démonem alkoholu. Jenže Robert to pod taktovkou oné kolegyně a bez našeho vědomí natočil o jeho stesku po Gagmanovi a studiu Gag. Sedláček se tehdy strašně naštvál, práskl dveřmi a já vše musela dokončit sama s Jurajem Šajmovičem, který nám pomáhal celý formát vyvinout a rozjet. Až po letech jsme si to s Robertem vysvětlili. Přitom jsme byli velmi dobří kamarádi.

Určitě jste se už setkaly s výtkou, že 13. komnata je bulvární pořad. Kdy se jedná o dokumentární výpověď a kdy o senzacechtivý bulvár? Jak vnímáte tu hranici a jak se Vám daří ji nepřekračovat?

AM: Setkávaly jsme se s tím hlavně v počátcích vysílání. Teď už moc ne. Možná si kritici zvykli a možná se bulvár za posledních deset let stal ještě bulvárnějším, takže nás s ním přestali srovnávat. Myslím, že hlavní rozdíl je v tom, že naše osobnosti svolily, abychom o nich točily, není to o nich bez nich a dohodly jsme se spolu, kde vidí hranice a kam už nás nepustí.

IT: Záleží přece na tom, jak ony citlivé momenty podáte. I příběh prostitutky se dá natočit veřejnoprávně.

Co popřát 13. komnatě a všem jejím tvůrcům do dalšího desetiletí?

AM a IT: Pokud možno život bez vlastních 13. komnat anebo jen těch, které jsme si už dávno vyvětrali a jejichž dveře máme otevřené dokořán.